

Zelk Zoltán Angyalok

*Rózsálló arcú, pufók, ifjú lányka:
az angyalt hajdan így képzeltem én,
az angyalt, aki százezernyi társa
közt szálldosott gyermekkorom egén.
S a férfikor? Egem vérszínre váltott
s rajta nem angyal, pernye szálldosott –
a földre néztem hát s reám köszöntek,
kiket ott fönnt bittem, az angyalok.*

*Drága anyókák! Messzi orosz falvak
házai közt leltem egemre én
fagyott lábú vándor, fagyott szívembe
itt szegődött víg társnak a remény:
hogy a gyökérig vérbe poshadt földet
érinti még angyali lebelet
s a fűt mögül, a pernyéből, a vérből
kibomlanak a kékellő egek!*

*Te hatvan éves, drága öregasszony,
ki lábam mostad, mintha az anyám,
még odakünn, az éjben, annyi társam
akadt fönnt a fagy negyven agyarán...
Mint rózséd lángja küszöbről e szörnyet,
úgy űzte tejbekásád éhemet:
ó tányér fölött gőzlő, táncuk járó,
kásaszagú, fehér kis fellegek!*

*S ha megvetted ágyam a kemencén,
ha pilláim alá már álmodtál,
lábad lopva surrant az éji réten;
vonatja fut, bazádra tört a barbár...
S ki simogatni, takarni születted,
kezed nyomán dörrent akkor az akna
s a töltésről a halál fenekére
zubant a barbár jajduló vonatja!*

*Te fejkendő, te ráncos arcú angyal!
és társaid mind, mind a messzi honban!
Az angyalok nem egekben lakoznak,
én megtanultam pernyeszín koromban:
alant élnek, a messzi orosz falvak
fabázai őrzik, vigyázzák őket –
s a lelkük mintha angyaloknak szárnya,
betakarja a dermedt, ölmos földet.*

1945

Az aljnyomatban Ámos Imre Ukrajna című rajza

Jevgenyij Jevtusenko

Babij Jár

Babij Járban emlékmű nincs sehol.
Mély szakadék –, akár egy sírgödör.
Félelmetes.
Ma oly idős vagyok,
mint a zsidók: sok ezer év gyötör:
Úgy érzem, szörnyű fáradtság fog el:
Egyiptom ősi földjén én bolyongtam,
és én pusztultam el keresztre vontan,
a szögek nyomán rajtam még a jel.
És úgy érzem, Dreyfus is én vagyok,
a nyárspolgár elítélt, feladott,
gyűrűbe fognak, tömlőcaljba vetnek,
leköpnék,
megrugdosnak,
kinevetnek,
s visongó, finomcsipkés dáma-bad
napernyőkkel döfködi arcomat.
Most Belosztokban kislány vagyok,
a vér patakzik padlóra, küszöbre,
döng a huligán kocsmahősök ökle,
pálinka s hagyma... förtelmes szagok.
Vas csizmasarkok közt kell összerogynom,
rimánkodok, hiába – Ez a pogrom
„Üsd a zsidót, és mentsd meg a hazát!” Egy vad
kupec anyám arcába vág.

Ó, orosz népem!
Jól ismerlek én.
Egyforma neked bármelyik fiad,
de sokszor épp a mocskos búj mögéd,
s nevedben csörtet a garázda bad.
Én tudom, a mi földünk csupa jószág,
s az antiszemita
alávalóság
az „orosz népi szövetség” nevében
ágál... Hogy föl nem pörzöli a szégyen! Aztán
úgy érzem,
Anna Frank vagyok,
törekeny, gyöngye áprilisi ág,

és szeretek,
de szóval a vágy –
úgy jó: két szempár egymásba ragyog.
Jaj, rosszul látok!
S fojtogat a lég!
Nekünk nem int lomb,
nem kéklík az ég.
De kincsünk is van – estelente lágyan
összesimulni a sötét szobában.
Jönnek?
Ne félj – a tavasz lépte hallik – Ne félj,
a tavasz zsong csak, az morajlik. Jöjj közelebb,
úgy várom már az ajkad!
Dörömbölnék?
Jégzajlás szava jajgat!
Babij Járban csak száraz fű zörög,
barág és vád ül itt a fák szemébe.
Némán síkolt a táj.
Kalaplevéve
megálllok, s érzem, lassan őszülök.
Tömör s bangtalan
ordítás vagyok ma.
Az ideföldelt tízezrek felett.
Minden agyonlőtt öreg
én vagyok ma.
Én vagyok minden
agyonlőtt
gyerek.
Felejtés, egy emlékemet se öld meg!
Zúgjon „Fel, fel, ti rabjai a földnek”,
mikor fekete sírgödörbe zárják
a föld utolsó antiszemitáját.
Bennem zsidó vér csöpp sincs, de azért
engem is tajtékozva ostromoz
az ádáz antiszemita.
S miért?
Mert orosz vagyok! Igazi orosz!

Fordította: Ágai Ágnes